

Ks. Adam Bielinowicz
Wydział Teologii
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Działalność stowarzyszenia Centrum Ochothników Cierpienia Archidiecezji Warmińskiej

Słowa kluczowe: cierpienie, choroba, stowarzyszenie, wspólnota, duchowość, katecheza.

Keywords: pain, illness, association, community, spirituality, catechesis.

Schlüsselworte: Schmerz, Krankheit, Verein, Gemeinde, Spiritualität, Katechese.

Stowarzyszenie Ochothników Cierpienia jest wspólnotą katolików świeckich i duchownych, założonym w 1950 r. przez ks. prał. Luigiego Novarese, którego beatyfikacja odbyła się 11 maja 2013 r. w Rzymie. Ponieważ wspólnota Ochothników Cierpienia cały czas realizuje charyzmatyczną¹ wizję swojego założyciela², poniżej zaprezentowany został szkic do jego biografii, a następnie cele i historia działalności stowarzyszenia.

Adres/Adresse/Anschrift: ks. dr Adam Bielinowicz, Katedra Katechetyki i Pedagogiki, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, ul. Hozjusza 15, 11-041 Olsztyn, adam.bielinowicz@uwm.edu.pl.

¹ Charyzmat (z gr. *charizesthai* – obdarowywać; *charismata* – dary) oznacza dar darmo dawany, przede wszystkim dar nadprzyrodzony, udzielany przez Boga konkretnej osobie lub wspólnocie dla dobra całego Kościoła. Por. L. Stachowiak, *Charyzmat*, w: R. Łukaszuk, L. Bieńkowski, F. Gryglewicz (red.), *Encyklopedia katolicka*, t. 3, Lublin 1985, kol. 92.

² Ks. Janusz Malski wyróżnia i szczegółowo opisuje następujące aspekty charyzmatu ks. Luigiego Novarese: pneumatologiczno-profetyczny, chrystologiczno-ewangeliczny, eklezjalny, duchowej płodności, mariologiczny i dodaje „cała jego intuicja charyzmatyczna ma na celu dowartościowanie niepełnosprawnego, dowartościowanie jego cierpienia. Nie chodzi tu tylko o jego wymiar ludzki, społeczny, kulturowy, ale przede wszystkim chodzi o jego stosunek do królestwa niebieskiego, chodzi o szczególny rodzaj duchowości, który prowadzi do pełnej radości akceptacji cierpienia. Taka bowiem akceptacja może stać się impulsem rozwijającym świętość, a która także może stać się integralnym uczestnictwem osoby cierpiącej w misterium paschalnym”. J. Malski, *Sługa boży prał. Luigi Novarese apostoł chorych*, w: J. Malski, I. Rutkowska (red.), *Miłość i cierpienie misterium Boga i nadzieja człowieka*, Głogów 2010, s. 291.

1. Szkic do biografii ks. prał. Luigiego Novarese

Ksiądz Luigi Novarese urodził się 29 lipca 1914 r. w osadzie Cascina Serniola, położonej na wzgórzu św. Anny niedaleko miasta Casale Monferrato w północnych Włoszech, w regionie Piemont. Był najmłodszym z dziewięciorga dzieci w chłopskiej rodzinie Carla Giusta Novarese i Teresy Sassone. Dziewięć miesięcy po jego urodzeniu zmarł ojciec, a na barkach samotnej matki spoczął ciężar utrzymania i wychowania licznej rodziny. Rodzina Novarese codziennie uczestniczyła we Mszy Świętej i każdego wieczora modliła się wspólnie. Młody Luigi od dziecka wzrastał w pobożności maryjnej, a jego drogę wewnętrznego wzrostu w wierze charakteryzowało stałe odniesienie do obecności i działania Matki Bożej³.

Jednak to cierpienie przyczyniło się do ukształtowania jego życia wiary i miała zasadniczy wpływ na późniejsze wybory. Luigi – dziecięce i młodzieńcze lata spędził w szpitalach i sanatoriach w cierpieniu i samotności, z dala od matki i rodzeństwa. Chorował na gruźlicę prawego stawu biodrowego i ropiejące owrzodzenie. Ponadto, w wieku dziewięciu lat uległ nieszczęśliwemu wypadkowi i odtąd miał ciągle nosić gips okalający jego tors. Był to czas poznawania dramatów ludzi chorych. Zmaganie się z własną chorobą, nie tylko pozwoliło mu doświadczyć trudu życia osób chorych, ale przede wszystkim pomogło zrozumieć, z jakimi problemami musi borykać się chory. Choroba skłoniła go do nieustannego szukania drogi, która mogłaby nadać sens i wartość ludzkiemu cierpieniu. Dzięki silnej wierze w Boga i zawierzeniu się Maryi był radosny i pogodny, zawsze przyjazny i niosący pomoc oraz nadzieję chorym przebywającym w szpitalach. Dzięki uzdolnieniom muzycznym, Luigi umiał czas chorem swoją grą na flecie, a w jednym z sanatoriów zorganizował nawet orkiestrę. Pomimo choroby, nie poddawał się zniechęceniu. Kontynuował edukację, zdołał ukończyć nie tylko szkołę podstawową, ale gimnazjum i liceum⁴.

Wbrew najgorszym diagnozom i prognozom lekarzy Luigi nie ustawał w modlitwach, które kierował do Matki Bożej z prośbą o powrót do zdrowia⁵. Wówczas też zadeklarował się, że całe swoje życie poświęci chorym jako podziękowanie za łaskę zdrowia. Jego prośby zostały wysłuchane i w wieku siedemnastu lat 17 maja 1931 r. został cudownie uzdrowiony, samorzutnie zamknęło się siedem otwartych wrzodów, ustąpił proces gruźliczy, a noga, która

³ Zob. A. Mauro, *Luigi Novarese*, Głogów 2013, s. 10–11.

⁴ Zob. ibidem, s. 287–288.

⁵ W intencji jego uzdrowienia modlili się też najbliżsi i młodzież z Oratorium Księży Salezjanów w Valdocco (Turyn). Swoje uzdrowienie przypisywał wstawiennictwu Maryi Wspomożycielce Wiernych oraz św. Janowi Bosco. Zob. F. Moscone, *Siewcy nadziei*, Szczecin 2003, s. 20.

wcześniej nie utrzymywała ciężaru ciała, odzyskała sprawność. Było to uzdrowienie nagłe i całkowite⁶.

Luigi Novarese, dzięki temu, że choroba ustąpiła, mógł kontynuować naukę i w wieku dwudziestu jeden lat wstąpił do seminarium duchownego z myślą realizacji powołania do kapłaństwa w posłudze niesienia radykalnego i ostatecznego wsparcia chorym⁷. Świecenia kapłańskie otrzymał 17 grudnia 1938 r. w Bazylice św. Jana na Lateranie. W 1942 r. ukończył studia z prawa kanonicznego na Akademii Gregoriańskiej, broniąc pracy na temat: „Wolność Kościoła u Cavoura i w Paktach Laterańskich”.

W wieku dwudziestu dziewięciu lat założył Maryjną Ligę Kapłanów. Stowarzyszenie to zrzesza duchownych diecezjalnych i zakonnych, zjednoczonych szczególnym przywiązaniem do Niepokalanej Dziewicy. Maryjna Liga Kapłanów została stworzona, by służyć kapłanom i pomagać im w stawianiu się świętymi i bardziej owocnymi w wypełnianiu swego powołania. Jak pisał prałat Novarese – świętość ta wzrasta szczególnie, gdy kapłan przechodzi próbę krzyża. Mówił: „Właśnie dlatego, że my, jako kapłani, mamy zadanie uczyć naszych wiernych, jak dowartościować cierpienie, stajemy się tym bardziej zdolni do tej misji, gdy sami jesteśmy dotknięci cierpieniem. Cierpienie uświęcające nas, uświęca świat”⁸. Jedną ze stałych inicjatyw duszpasterskich stała się coroczna pielgrzymka kapłanów do Lourdes, połączona z rekolekcjami. Pierwsza taka pielgrzymka została zorganizowana w roku 1952. Natomiast w roku 1983 (rok przed śmiercią założyciela) uczestniczyło w niej około dziesięciu tysięcy księży⁹.

W 1945 r. ks. Novarese uzyskał dyplom adwokata Roty Rzymskiej przy najwyższym trybunale papieskim Sacra Romana Rota. W latach 1942–1970 pełnił posługę w Sekretariacie Stanu Kurii Rzymskiej, w tym od 1 maja 1945 r. jako jej urzędnik do spraw świętych. Przez 20 lat współpracował tam m.in. z Giovannim Battistą Montinim – przyszłym papieżem Pawłem VI. W roku 1947 założył Centrum Ochothników Cierpienia. Następnie w roku 1950 założył wspólnotę Cichych Pracowników Krzyża, która jest stowarzyszeniem osób życia konsekrowanego, całkowicie poświęconych apostołatowi, prowadzącym i koordynującym pozostałe dzieła ewangelizacji chorych i cierpiących. Istnieją dwie formy przynależności do grupy – życie we wspólnocie oraz życie pośród swojej rodziny. Obecnie stowarzyszenie działa w dwunastu krajach, m.in. we Włoszech, Francji, Portugalii, Polsce, Izraelu, Kolumbii, Kamerunie i w Stanach

⁶ Zob. ibidem; J. Malski, *Cierpienie dzieci w charyzmie prał. Luigiego Novarese*, Kotwica 6 (64) (2012), s. 42–43.

⁷ Zob. [autor nieznan], *Sługa boży prałat Luigi Novarese*, Kotwica 2 (32) (2007), s. 6.

⁸ A. Giorgini, *Święte przymierze między chorymi i kapłanami*, Kotwica 1 (31) (2007), s. 6.

⁹ Zob. J. Malski, *Sługa boży...*, s. 289.

Zjednoczonych Ameryki. Cisi Pracownicy Krzyża prowadzą różnorodną działalność: organizują i prowadzą kursy formacyjne (ćwiczenia duchowe), misje, dni skupienia, rekolekcje, działalność wydawniczą, pielgrzymki, kongresy oraz tworzą programy działań edukacyjnych dla chorych. Ponadto opiekują się niepełnosprawnymi w swoich ośrodkach socjorehabilitacyjnych¹⁰.

12 marca 1952 r. ks. Novarese uzyskał tytuł nadzwyczajnego szambelana. W sierpniu tego samego roku założył ostanie stowarzyszenie: Bracia i Siostry Chorych, które zrzesza osoby sprawne i zdrowe służące niepełnosprawnym i chorym swoją pomocą, radą, wsparciem finansowym czy opieką pielęgnacyjną. Dzięki ich pomocy wielu cierpiących nie czuje się samotnymi i opuszczonymi w swojej chorobie, nie czuje lęku przed tak pełną różnorodnych barier rzeczywistością. Założyciel w słowach skierowanych do stowarzyszenia Braci i Sióstr często zwykł mówić: „Przy chorych potrzeba aniołów, którzy asystując, nie tyle są ostrożni, co uważni na to, czego brakuje”. Objaśniał tę myśl mówiąc: „ci aniołowie mają dwa bieguny: Boga i człowieka. Im bardziej trwają w łączności z Bogiem, tym bardziej są prawdziwi i wydajni w konfrontacji z człowiekiem”¹¹.

Ksiądz Novarese 17 października 1957 r. otrzymał godność domowego prałata papieskiego Piusa XII. Natomiast 7 lutego 1964 r. otrzymał z ramienia Konferencji Episkopatu Włoch zadanie kierowania Duszpasterstwem Zdrowia, a szczególnie duszpasterską opieką nad szpitalami i placówkami opieki¹². Generalny przełożony wspólnoty Cichych Pracowników Krzyża ks. Janusz Małski pisał: „Prałat Novarese zawsze widział w chorych nie tyle przedmiot troski, ile osoby bardziej zdolne do okazywania miłości niż osoby zdrowe. Uważał je za pierwszych głosicieli ewangelicznego orędzia zbawienia i radości, jaka tryska z Krzyża i ze zmartwychwstania Chrystusa. Osoby zdrowe znajdują się przy nich na drugim miejscu, jako »pokorni współpracownicy«”¹³.

Ks. Novarese podjął się także wielu działań duszpasterskich na rzecz chorych i niepełnosprawnych, wśród których należy wymienić:

- działalność wydawniczą; od 1950 r. wydawane są – założone przez niego – czasopismo „Kotwica” i pismo „L’Ancora nell’Unità di Salute”. Celem tych czasopism jest podjęcie refleksji nad misterium cierpienia w ludzkim życiu. Na łamach pism głównie podejmuje się kwestie dotyczące sensu cierpienia, jego akceptacji oraz powołania chorego;

- działalność radiową; ks. Novarese prowadził audycję radiową „Kwadrans pogody ducha” w Radiu Watykańskim, której odbiorcami były osoby

¹⁰ Zob. *Statut Cichych Pracowników Krzyża*, Kotwica 4 (34) (2007), s. 10–11; E. Jelonek, *Śladami zawierzenia i nadziei*, Kotwica 4 (34) (2007), s. 12–13; J. Małski, *Śługa boży...*, s. 295–296.

¹¹ Cyt. za: *Bracia i Siostry Chorych*, Kotwica 5 (51) (2010), s. 14.

¹² Zob. J. Małski, *Śługa boży...*, s. 289.

¹³ Ibidem, s. 298.

cierpiące. Dzięki tej działalności docierał do osób, którym choroba nie pozwalała na przemieszczanie się i udział w spotkaniach organizowanych przez utworzone przez niego stowarzyszenia;

- ćwiczenia duchowe; od roku 1952 prowadził rekolekcje dla chorych, cierpiących i niepełnosprawnych. Taka propozycja duszpasterska była wówczas czymś zupełnie nowym. Wcześniej organizowano dni skupienia jedynie dla księży i osób zakonnych. Jednak podczas rekolekcji doświadczano problemów logistycznych związanych z nieprzystosowaniem otoczenia do potrzeb niepełnosprawnych i ciężko chorych. Wtedy zrodził się pomysł zorganizowania i zbudowania odpowiedniego domu, który służyłby spotkaniom formacyjnym i rekolekcjom. Pierwszy taki dom zbudowano w Re przy sanktuarium Madonna del Sangue i nadano mu imię Niepokalanego Serca Maryi. Obecnie istnieje wiele podobnych ośrodków w różnych krajach na świecie, w tym także w Polsce;

- kongresy; ks. Novarese promował i organizował wiele kongresów i spotkań poruszających problematykę cierpienia – na poziomie narodowym i międzynarodowym. Poruszano na nich tematy dotyczące podejścia do problemu cierpienia i pomocy chorym. Spotkania te były też okazją do dzielenia się doświadczeniami i poglądami oraz możliwością konfrontacji różnych stanowisk;

- ośrodki kształcenia; postulat integralnego rozwoju osoby chorej i niepełnosprawnej stanowił dla ks. Novarese podstawową motywację do realizowania inicjatyw służących rozwijaniu ich różnych umiejętności. W 1954 r. uroczyście otwarto pierwszą pracownię krawiecko-dziwiarską. Dalsza działalność w tym względzie była przez prałata sukcesywnie rozwijana. Spośród założonych przez niego dwudziestu domów, wiele z nich oferowało wieloraką możliwość kształcenia zawodowego osób niepełnosprawnych. Niektóre z nich prowadziły też pracownie artystyczne. Wszystkie budynki były jednocześnie ośrodkami rehabilitacyjnymi, stojącymi na wysokim poziomie technicznym, sanitarnym i edukacyjnym;

- pisanie listów; ks. Novarese napisał setki listów do osób, które zwracały się do niego z prośbą o duchowe wsparcie w chorobie i cierpieniu. Jego korespondencja nie była długa, ale zawsze bogata w treść i trafna w radach. Poprzez listy pomógł wielu osobom przekroczyć próg osamotnienia i desperacji¹⁴.

Ks. prał. Luigi Novarese zmarł nieoczekiwanie 20 lipca 1984 r. w ostatnim założonym przez niego domu Matki Bożej Ozdoby Karmelu (Regina Decor Carmeli) w Rocca Priora. Na wieść o jego śmierci papież Jan Paweł II powiedział: „[...] śmierć księdza prałata Novarese to strata nie tylko dla stowarzyszenia, ale dla całego Kościoła Powszechnego”¹⁵. Ciało spoczywa w Rzymie, przy

¹⁴ Ibidem, s. 298–301.

¹⁵ F. Moscone, *Siewcy nadziei*, s. 51.

kościół Santa Maria del Sufragio. 26 kwietnia 1991 r. rozpoczął się etap diecezjalny procesu beatyfikacyjnego sługi bożego ks. Novarese, który zakończył się 17 grudnia 2003 r. Wszystkie akta procesu zajmują 9 woluminów (1911 stron), ale cała dokumentacja jest o wiele szersza – składa się z 50 woluminów. Wśród nich są pisma sługi bożego: medytacje, rozważania, modlitwy, instrukcje, artykuły, korespondencja. 27 marca 2010 r. papież Benedykt XVI wydał dekret o heroiczności cnót sługi bożego Luigiego Novarese¹⁶, natomiast 19 grudnia 2011 r. ten sam papież zatwierdził cud¹⁷, który dokonał się za wstawiennictwem ks. Novarese. W ten sposób zakończono proces beatyfikacyjny. Obrzęd beatyfikacji ks. prał. Luigiego Novarese nastąpił 11 maja 2013 r. w rzymskiej Bazylice św. Pawła za Murami¹⁸.

2. Cele działalności i założenia pastoralne stowarzyszenia Centrum Ochothników Cierpienia Archidiecezji Warmińskiej

Centrum Ochothników Cierpienia w swojej działalności realizuje charyzmatyczną wizję swojego założyciela ks. Luigiego Novarese, według której cierpienie złożone w ofierze przez człowieka chorego jest uczestnictwem w paschalnym misterium Chrystusa i czyni go apostołem, czyli przykładem i proroczym znakiem pomagającym odkryć wartość wszelkich form cierpienia, obecnych w ludzkim życiu.

Celem działalności Centrum jest przede wszystkim kształtowanie dojrzałych postaw chrześcijańskich w duchu wartości Ewangelii, zgodnie z zasadami katolickiej nauki społecznej. Ponadto, jego celem jest także prowadzenie działalności pożytku publicznego poprzez:

- 1) promowanie idei integracji osób niepełnosprawnych ze zdrowymi;
- 2) podejmowanie inicjatyw społecznych, mających na celu wszechstronną pomoc osobom niepełnosprawnym, ich rodzinom i opiekunom;
- 3) prowadzenie działalności charytatywnej;
- 4) prowadzenie działalności rehabilitacyjnej;
- 5) prowadzenie działalności wydawniczej;
- 6) działalność na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie aktywizacji i zatrudnienia;

¹⁶ G. Cyran, *Pedagogia świętości wynoszonej do chwały ołtarzy*, Kotwica 3 (49) (2010), s. 12–13; ibidem J. Malski, *Drogi Czytelnicy*, s. 3.

¹⁷ Uzdrawienia dostąpiła Graziella Paderno. Jej powrót do zdrowia lekarze określili jako „niewytłumaczalny”. Zob. A. Mauro, *Luigi Novarese*, s. 50.

¹⁸ Zob. ibidem, s. 4–5.

7) przeciwdziałanie patologii i wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych w ich środowisku;

8) prowadzenie działalności w zakresie edukacji, nauki, oświaty, sportu, kultury i wychowania oraz promocji i ochrony zdrowia;

9) nawiązywanie i rozwijanie kontaktów oraz współpracy między społeczeństwami integrującej się Europy, w szczególności pomiędzy środowiskami osób niepełnosprawnych, oraz rozwijanie wiedzy w tym zakresie;

10) promocję i organizację wolontariatu¹⁹.

Założenia pastoralne opierają się na „obecności towarzyszącej” i prowadzącej do zbawienia, opisanej w ewangelicznej relacji o uczniach z Emaus (Łk 24, 13-35). Założyciel, ks. prał. Luigi Novarese, uznał tę obecność za szczególną misję ludzi cierpiących: „docierać do chorego przez chorego z pomocą zdrowego brata”. Znajduje to swój wyraz w głoszeniu zbawienia w sposób odpowiadający okolicznościom życia każdego człowieka (niepełnosprawnego i zdrowego).

Orędzia Maryi z Gietrzwałdu, Lourdes i Fatimy pozwalają na nowy i oryginalny sposób odczytać tę obecność jako pewien styl duszpasterski i zasadę apostołstwa. Niepokalana Dziewica wchodzi bowiem w życie człowieka, respektując indywidualną historię każdej osoby i przynaglać ją do przezwyciężenia trudności, poczucia klęski i frustracji. Zgodnie z wytycznymi II Soboru Watykańskiego stowarzyszenie prowadzi pracę apostołską na płaszczyźnie indywidualnej poprzez świadectwo słowa i życia, składane przez osoby świadome swojej misji prorockiej, kapłańskiej i królewskiej na płaszczyźnie grupy oraz do szerzenia orędzia zbawczego wśród wszystkich cierpiących, zwłaszcza na płaszczyźnie Kościoła lokalnego w archidiecezji warmińskiej²⁰.

3. Duchowość stowarzyszenia Centrum Ochothników Cierpienia Archidiecezji Warmińskiej

Centrum podejmuje przede wszystkim wezwanie do modlitwy i pokuty, które jest elementem duchowości maryjnej, odwołującej się do objawień w Gietrzwałdzie, Lourdes i Fatimie. Członkowie wspólnoty przeżywają własne powołanie chrzcielne i misję apostołską w komunii z Chrystusem ukrzyżowanym i zmartwychwstałym, otwierając się na szczególną obecność Matki Jezusa. Świadomość zobowiązań wynikających z chrztu wymaga pełnego zaangażowa-

¹⁹ Zob. *Statut Centrum Ochothników Cierpienia Archidiecezji Warmińskiej*, art. 3, s. 1–2.

²⁰ Zob. *ibidem*, art. 5, s. 4.

nia woli, tak aby można było odważnie zaakceptować własne życie, nie poddać się biernie chorobie i słabości, nie negować ani nie ukrywać swojego cierpienia, ale wzrastać w dobru. Dzięki zjednoczeniu z Chrystusem człowiek cierpiący otrzymuje zbawienie, poczucie sensu, nadzieję i pocieszenie dla samego siebie, a przede wszystkim powołanie do apostołstwa.

Służba cierpiącym, jaką pełni stowarzyszenie, polega na głoszeniu zbawienia w sposób odpowiadający okolicznościom życia każdego człowieka. W odpowiedzi na powołanie chrzcielne dochodzi do spotkania różnorodnych doświadczeń wszystkich członków stowarzyszenia, osób niepełnosprawnych i zdrowych, co umożliwia im wzajemną służbę i wymianę darów, gdyż każdy człowiek dostrzega w pełni sens i wartość swojego życia i dzieli się nim – każdą jego chwilą i przejawem, mocą i słabością, radością i cierpieniem, wyrażając radość w duchu ewangelicznych błogosławieństw²¹. „Elementem, typowym dla duchowości Ochotników, jest przyjmowanie osoby jako podmiotu aktywnego i odpowiedzialnego. Rozpoznanie możliwości, praw i obowiązków każdego człowieka wchodzi w zakres zainteresowań typu socjologicznego. Uznanie praw uniwersalnych człowieka, rozumiane jako ochrona i promocja, stanowi część bagażu ludzkości. Dla chrześcijanina oznacza to o wiele więcej. Chodzi o to, aby żyć jak uczeń, praktykując zdolność naprawę uniwersalną. Godność nadana na chrzcie świętym rzeczywiście stawia nas na drodze kroczenia śladami Chrystusa w komunii z Nim. Wszystkim daje zdolność do głoszenia, ewangelizacji, świadectwa, do aktywnej i odpowiedzialnej pracy w winnicy Pańskiej”²².

4. Działalność w archidiecezji warmińskiej

Stowarzyszenie powstało na początku lat pięćdziesiątych XX w. we Włoszech i obecnie liczy około 60 tys. członków na całym świecie. Pierwsze Centrum Ochotników Cierpienia w Polsce założyli w 1987 r. ks. Janusz Malski²³ i ks. Ryszard Dobrołowicz w Głogowie. Do polskiej wspólnoty należy około 3 tys. osób. Główne ośrodki znajdują się w Bydgoszczy, Elblągu, Ełku, Gdańsku, Głogowie, Gorzowie Wielkopolskim, Koszalinie, Legnicy, Olsztynie, Szczecinie, Warszawie i Wrocławiu.

Od jesieni 1989 r., będącego Rokiem Apostołatu Chorych, rozpoczęła się działalność w diecezji warmińskiej. Początkowo zorganizowano tymczasowe

²¹ Ibidem, art. 4, s. 3.

²² L. Ruga, *Cud życia*, Kotwica 3 (49) (2010), s. 4.

²³ Ks. Janusz Malski, moderator krajowy wspólnoty Cichych Pracowników Krzyża w Polsce, 31 października 2003 r. został wybrany przełożonym generalnym wspólnoty. Jest on pierwszym nie włoskim przełożonym generalnym Cichych Pracowników Krzyża na całym świecie. Zob. [Cisi Pracownicy Krzyża], *Nowa Rada Wspólnoty*, Kotwica 6 (64) (2012), s. 4.

Centrum, którym kierował ks. Jan Szymko. Już kilkunastomiesięczna działalność pokazała, że ten rodzaj apostolatu znajduje pozytywny oddźwięk zarówno u chorych, niepełnosprawnych, jak i zdrowych sprawujących opiekę nad tymi osobami. Wówczas podjęto starania o oficjalne zatwierdzenie działalności diecezjalnego Centrum Ochothników Cierpienia. 10 marca 1991 r. biskup warmiński Edmund Piszcz wydał dekret, w którym czytamy: „Przychylając się do prośby Najdostojniejszego Księdza Biskupa Pomocniczego Warmińskiego, dra Wojciecha Ziemby, niniejszym dekretem, mocą kanonu 312 § 2 Kodeksu prawa kanonicznego zezwalam na działalność w diecezji warmińskiej »Ochothników Cierpienia« oraz »Braci i Sióstr chorych«”²⁴.

Przewodniczącym stowarzyszenia został Andrzej Kwiatkowski, zamieszkały w Nidzicy. Funkcję asystenta kościelnego powierzono ks. Janowi Szymko²⁵. W połowie lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku przewodniczącą została Teresa Skuza zamieszkała w Olsztynie. W roku 2002 duszpasterzem chorych w archidiecezji warmińskiej został ks. Artur Oględzki, który przez kolejne trzy lata pełnił funkcję asystenta kościelnego Ochothników Cierpienia. W tym czasie podjęto działania w celu nabycia osobowości prawnej przez stowarzyszenie. W 2005 r. został zatwierdzony przez abpa Edmunda Piszcz²⁶ Statut Centrum Ochothników Cierpienia Archidiecezji Warmińskiej. We wrześniu tego samego roku asystentem kościelnym został ks. Adam Bielinowicz²⁷. Następnie 20 marca 2007 r. na mocy ustawy²⁸ i decyzji Sądu Rejonowego w Olsztynie, dokonano wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym²⁹. W związku z rejestracją ustanowiono Radę Ochothników i Komisję Rewizyjną na pięć lat. W skład Rady weszli: przewodnicząca – Teresa Skuza, wiceprzewodnicząca – Danuta Steckiewicz, sekretarz – Grażyna Berent, animator grup przewodnich – Iwona Cymerman, skarbnik – Barbara Badowska, członek – Anna Gawerska, asystent kościelny – ks. Adam Bielinowicz. Komisja Rewizyjna: Maria Berent, Halina Parzych, Alfreda Worotyńska. W marcu 2012 r. wybrano nową Radę w składzie: przewodnicząca – Teresa Skuza, wiceprzewodnicząca – Danuta Steckiewicz, sekretarz – Grażyna Berent, animator grup przewodnich – Iwona Cymerman, skarbnik – Daniela Szymczyk, członek – Anna Olszanicka, asystent kościelny – ks. Adam Bielinowicz i Komisję Rewizyjną: Maria Berent, Halina Parzych, Halina Mackiewicz.

²⁴ Zob. E. Piszcz, *Dekret zezwalający na działalność stowarzyszenia Ochothników Cierpienia w diecezji warmińskiej z dnia 10 marca 1991 r.*, w: *Statut...*, s. 1.

²⁵ Zob. *ibidem*.

²⁶ Zob. E. Piszcz, *Dekret zatwierdzający przedłożony Statut Centrum Ochothników Cierpienia Archidiecezji Warmińskiej z dnia 8 grudnia 2005 r.*, w: *Statut...*, s. 3.

²⁷ Zob. T. Skuza, *CVS Olsztyn*, Kotwica 3 (61) (2012), s. 28.

²⁸ Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (tekst jedn. Dz.U. 2001, nr 79, poz. 855 z późn. zm.).

²⁹ KRS: 000027597; REGON: 280196322; NIP: 739-36-14-730.

Stowarzyszenie w archidiecezji warmińskiej liczy obecnie około 50 członków i kilkunastu sympatyków. Miejscem formacji osobistej każdego ochotnika cierpienia jest grupa przewodnia. W warmińskiej wspólnocie działa sześć takich grup, cztery w Olsztynie, po jednej w Nidzicy i w Ornecie. Każda grupa złożona jest z około dziewięciu osób, które spotykają się w swoich domach i poprzez modlitwę oraz rozmowę dzielą się doświadczeniem choroby i cierpienia oraz wspierają się w wierze. Grupy pracują, korzystając z materiałów pomocniczych umieszczanych m.in. w czasopiśmie „Kotwica”. Na pytanie, czym jest grupa przewodnia, ks. Luigi Novarese odpowiedział: „Jest to grupa Ochotników Cierpienia, którzy pragną lepiej rozpoznawać potrzeby cierpiących braci i zachęcać ich do spełniania prośb Niepokalanej, wypowiedzianych w Lourdes i w Fatimie, spotykają się i tworzą zespół liczący do dziesięciu osób, wspierając się nawzajem i zachęcając do apostołatu modlitwy i ofiary”³⁰.

Raz w miesiącu, w każdą drugą niedzielę miesiąca w kościele pod wezwaniem Matki Bożej Ostrobramskiej w Olsztynie o godz. 14.30 odbywają się spotkania ogólne. Rozpoczynają się Mszą Świętą z kazaniem. Po Eucharystii jest spotkanie formacyjne, podczas którego głoszona jest krótka katecheza, prowadzona przez członków stowarzyszenia. Katechezy opracowywane są na podstawie materiałów przygotowywanych przez cichych pracowników Krzyża. Pomoce wydawane są w formie około stustronicowych zeszytów. Zawierają syntetyczne, a zarazem przejrzyste konspekty, z których każdy zawiera wprowadzenie, tekst biblijny, rozważanie, modlitwę i zadanie apostołskie³¹.

Po zakończonej katechezie odbywa się agape. Udzielane są także informacje i porady dotyczące osób niepełnosprawnych, ponadto przeznaczony jest czas na dzielenie się swoim doświadczeniem. Na spotkania członkowie przynoszą przygotowane przez siebie wypieki.

Raz w roku organizowany jest wyjazd grupowy na dwutygodniowy turnus rekolekcyjno-rehabilitacyjny, który prowadzony jest w Domu Uzdrawienia Chorych im. Jana Pawła II w Głogowie. Jest to jedyny dom Cichych Pracowników Krzyża w Polsce i w części wschodniej Europy³². Podczas turnusu prowadzone są rekolekcje, spotkania mające na celu pogłębienie życia duchowego, wykłady,

³⁰ I. Cymerman, *Czy grupy przewodnie to przeżytek*, Kotwica 2 (48) (2010), s. 16.

³¹ Zob. J. Malski, *Materiały formacyjne na 2013 rok do prowadzenia comiesięcznych spotkań: Spojrzenie poza granice. W sercu świata – dla całego świata*, Głogów 2012.

³² Dom Uzdrawienia Chorych im. Jana Pawła II w Głogowie stanowi centrum rekolekcyjne wspólnoty. Organizowane są w nim turnusy rekolekcyjno-rehabilitacyjne, spotkania z chorymi i niepełnosprawnymi, rozwijany jest apostołat Centrum Ochotników Cierpienia. Misją działalności domu jest duchowa edukacja środowiska ludzi cierpiących, mająca na celu ukazywanie wartości zbawczej ich cierpienia oraz aktywnej roli osób chorych w życiu społeczeństwa i Kościoła. Dom oferuje pokoje 1-2-3-osobowe z łazienką. Budowę domu rozpoczęto w 1989 r., zakończono w 2003 r. Zob. <http://www.cisi.pl/cvs/dom-uzdrawienia-chorych> (6.03.2013).

rozmowy z kapłanami i siostrami wspólnoty Cichych Pracowników Krzyża, spotkania w grupach i dzielenie się własnym doświadczeniem cierpienia, adoracje Najświętszego Sakramentu, droga krzyżowa, medytacje, codziennie odprawiana jest Eucharystia. Celem turnusów jest przede wszystkim odnalezienie sensu życia naznaczonego chorobą i cierpieniem; pogłębienie więzi międzyludzkich; poprawa samopoczucia, a także nabranie sił fizycznych, czemu służy własna baza zabiegowa wyposażona m.in. w laser, hydroterapię (kąpiele perełkowe), elektrolecznictwo, solux, fizykoterapię, krioterapię i kinezoterapię. Jest też sala gimnastyczna do gimnastyki w ociążeniu UGUL. Wykonywane są masaże klasyczny i elektryczny, inhalacje lecznicze. Ponadto, prowadzone są zabiegi z zakresu fizykoterapii: światłolecznictwo, laseroterapia, elektroterapia, magneto-terapia, ultradźwięki, krioterapia, hydroterapia, inhalacje, aquawibron, parafina, terapia energotonowa. Teresa Skuza tak podsumowuje pobyt na jednym z turnusów: „Tutaj nie tylko poprawiamy nasze zdrowie fizyczne poprzez codzienne zabiegi rehabilitacyjne, spacer, gry, wyjazdy krajoznawcze, ale przede wszystkim uczestniczymy we wspaniałych rekolekcjach, które mają na celu pogłębienie życia duchowego. [...] Nie ma takiego drugiego domu, gdzie zadba się nie tylko o ciało, ale i duszę”³³.

Corocznie organizowane są spotkania opłatkowe³⁴ i noworoczne, pielgrzymki do Gietrzwałdu, Klebarka Wielkiego, a w Światowym Dniu Chorego stowarzyszenie wspólnie uczestniczy we Mszy Świętej w intencji osób niepełnosprawnych, która sprawowana jest w Bazylice Konkatedralnej św. Jakuba w Olsztynie. Członkowie stowarzyszenia zapraszani są do udziału w debatach i szkoleniach organizowanych przez różne instytucje oraz organizacje działające na rzecz niepełnosprawnych³⁵.

Nazwa Centrum Ochothników Cierpienia budzi pewne kontrowersje, dlatego rozważano zmianę jej na bardziej neutralną i medialną. Zwrócono się nawet o radę do papieża Jana Pawła II, który odpowiedział, że „jeżeli odrzuca nazwę wybraną przez założyciela, tracą sens, który opiera się na cierpieniu. Często jest to ból, który wydaje się niesprawiedliwy, a odpowiedzią na niego jest początkowo bunt, rozgoryczenie, czasem nawet rozpacz”³⁶. Iwona Cymerman z warmińskiej wspólnoty Centrum Ochothników Cierpienia, odnosząc się do nazwy stwierdza: „absolutnie nie jest to »ochotnicze zgłaszanie się do cierpie-

³³ T. Skuza, *Nie ma takiego drugiego domu*, Kotwica 2 (30) (2006), s. 23.

³⁴ Zob. S. Skuza, *Opłatkowy czas dzielenia: Nidzica*, Kotwica 1 (59) (2010), s. 19; I. Cymerman, *Opłatkowy czas dzielenia: Olsztyn*, s. 19–20.

³⁵ T. Skuza, *CVS Olsztyn*, Kotwica 6 (44) (2009), s. 23.

³⁶ Zob. Ł. Czechyra, *Zbudzeni ze snu*, Gość Niedzielny 8 (2002), z 26 lutego, dodatek „Poślaniec Warmiński” nr 8 (106), s. IV.

nia», bo to byłby masochizm. Jednakże w sytuacji cierpienia, którego nie jestem w stanie zminimalizować, mimo wszelkich starań i np. osiągnięć medycyny, to ochoczo zgadzam się na to doświadczenie cierpienia, wierząc, że ofiarowując je Bogu przyczyniam się do zbawiania ludzkości. Dlatego oprócz nazwy Ochotników Cierpienia, nosimy też miano Apostolatu Zbawczego Cierpienia. Z miłości bowiem do Pana Boga i moich bliźnich mogę ofiarować, poświęcić moje bolesti fizyczne i duchowe, których nie mogę uniknąć. Ja w swoim życiu też doświadczam tego, że choć z pozoru nic się zewnętrznie nie zmieniło, bo nadal boli, jak bolało, ale ja wiem, że mój ból nie jest bez sensu, bo cierpię już dobrowolnie – choć absolutnie nie masochistycznie, bo to jest sprzeczne z chrześcijaństwem. Nasz założyciel [...], sam będąc w młodości chorym, widział, jak osoby cierpiące i chore są traktowane: jako przedmioty opieki. Chciał to zmienić. Uważał bowiem, że w chorym i cierpiącym jest ogromny potencjał niewykorzystanych darów, którymi on dysponuje, a które się nie ujawnia, jeśli się mu tego nie umożliwi. Dlatego w tej grupie, w odróżnieniu od innych, które zajmują się chorymi i niepełnosprawnymi osobami, chory czy niepełnosprawny jest i ma być pomocą choremu. On sam staje się podmiotem, a w języku wiary – apostołem, czyli posłanym, by nieść nadzieję innym. [...] Prawda jest taka, że nie ma ludzi, którzy nie cierpią i to na co dzień. Nawet ci, którzy są zdrowi, piękni i bogaci niosą swój krzyż. Przecież poczucie opuszczenia, zdrady, niesprawiedliwości, niedoceniań w pracy czy domu, brak przebaczenia, tęsknota, żal po stracie, a nawet niemożność pozbycia się wad – czyż takie doznania nie są cierpieniem? Nie chodzi jednak o licytację, kto bardziej cierpi, ale o to, co każdy z nas ze swoją boleścią robi bądź co ona robi ze mną. Jeśli bowiem się poddam uzalaniu nad sobą, to wówczas szybko staję się przykry dla otoczenia i siebie. Cierpienie pokonuje mnie. Gdy wiem, że mogę moje cierpienie przekuć na coś dobrego, pożytecznego – co daje nadzieję mi oraz innym – chce się żyć. To nie jest tak, że jest to łatwe, bo gdy się pojawia jakieś nowe cierpienie, to normalnie się wzbraniam i staram go pozbyć. Gdy jednak nie da się, to trzeba coś z nim zrobić i z tym się zwracam w modlitwie do Pana Boga. Nawet Mu wykrzykuję swoje niezadowolenie z takiego stanu rzeczy. Ale nawet, jak się z Nim »kłócę«, to z Nim, nie przeciw Niemu»³⁷.

Ogłoszenie sługi Bożego ks. prałata Luigi Novarese błogosławionym Kościoła nastąpiło 11 maja 2013 r. w rzymskiej Bazylice św. Pawła za Murami. W uroczystościach uczestniczyła grupa czterdziestu pięciu osób z Centrum Ochotników Cierpienia Archidiecezji Warmińskiej³⁸.

³⁷ A. Wysocka, *Nieść nadzieję innym*, <http://wiara.wm.pl/90626,Olsztyn-Niesc-nadzieje-innym.html#axzz2MgYaNXad> (5.03.2013).

³⁸ T. Skuza, A. Szymczyk, *Potrójna radość*, Kotwica 4 (68) (2013), s. 29–30.

Na zakończenie warto przytoczyć słowa św. Jana Pawła II wypowiedziane z okazji 50-lecia stowarzyszenia: „Ochothnicy cierpienia, którzy rozwijacie bezcenny pośród wspólnoty chrześcijańskiej apostolat. Wy nas włączcie do wielkiego ruchu odnowy Kościoła, który wierny Synodowi Watykańskiemu II i uważny na znaki czasu, znalazł nową energię, by odważnie działać w obszarze ewangelizacji w zakresie tematu cierpienia, który nie jest łatwy i budzi mnóstwo pytań. Ta wasza orientacja pastoralna znalazła wytłumaczenie potwierdzone w adhortacji apostolskiej »Christifideles laici«, gdzie mówi się o propozycji działalności pastoralnej dla chorych i cierpiących i wraz z nimi. Chory, upośledzony, cierpiący nie może być uważany tylko za przedmiot miłości i służby Kościoła, ale jako aktywny i odpowiedzialny podmiot dzieła ewangelizacji i zbawienia. Z okazji Świętego Roku Zmartwychwstania sam chciałem ofiarować Kościołowi, wraz z listem apostolskim »Savifici doloris«, medytacje o zbawczej wartości cierpienia ludzkiego i jestem wam wdzięczny, ponieważ uczestniczyliście w rozpowszechnianiu tego przesłania – tak przez słowa, jak i przez milczące świadectwo waszego istnienia»³⁹.

DZIAŁALNOŚĆ STOWARZYSZENIA CENTRUM OCHOTNIKÓW CIERPIENIA ARCHIDIECEZJI WARMIŃSKIEJ

(STRESZCZENIE)

W artykule ukazano działalność stowarzyszenia Centrum Ochothników Cierpienia w archidiecezji warmińskiej, jego cele i założenia pastoralne. Ponadto zaprezentowano duchowość wspólnoty oraz szkic do biografii założyciela stowarzyszenia – sługi bożego ks. prał. Luigiego Novarese, którego beatyfikacja odbyła się 11 maja 2013 r.

THE ACTIVITIES OF THE ASSOCIATION CENTRE VOLUNTEERS OF SUFFERING OF THE ARCHDIOCESE OF WARMIA

(SUMMARY)

The article presents the activities of the association the Centre of Volunteers of Suffering in the Archdiocese of Warmia, its pastoral goals, and objectives. Moreover, the author discusses the spirituality of the community and includes a biographical sketch of the founder of the association – the Servant of God, Fr. Monsignor Luigi Novarese, whose beatification took place on 11 May 2013.

³⁹ Cyt. za: J. Malski, *Drody Czytelnicy*, Kotwica 3 (61) (2012), s. 6.

DIE AKTIVITÄTEN DES VEREINS ZENTRUM DER FREIWILLIGEN DES LEIDENS DER ERZDIÖZESE VON ERMLAND

(ZUSAMMENFASSUNG)

Der Artikel präsentiert die Tätigkeit des Vereins „Zentrum der Freiwilligen des Leidens“ in der Erzdiözese Ermland und seine Ziele und pastorale Grundlagen. Außerdem zeigt er die Spiritualität der Gemeinschaft und enthält ein Biogramm des Vereinsgründers – Msgr. Luigi Novarese, der am 11. Mai 2013 seliggesprochen wurde.